

УДК 631.41

**ЗМІНА РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ ІЗЯСЛАВСЬКОГО
РАЙОНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Кирик М.Г., Гуменюк Г.Б., Янковська Л. В.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: gumenjuk@chem-bio.com.ua, lubayank@gmail.com

Ізяславський район – район, що знаходиться у північній частині Хмельницької області, територія району знаходиться в зонах лісостепу та Малого Полісся [1]. Межує з Рівненською областю та п'ятьма районами Хмельницької області: Славутським, Шепетівським, Красилівським, Білогірським, Теофіпольським. Північна частина Ізяславського району лежить в межах Поліської низовини, південна частина – на схилах Подільської височини [1]. Ресурсною специфікою ґрунтового покриву району є те, що тут зустрічаються майже всі агропромислові групи ґрунтів: сірі опідзолені, темно-сірі опідзолені, чорноземи типові, чорноземно-лучні [2].

Ґрунтовий покрив є одним з основних компонентів довкілля, що виконує життєво важливі біосферні функції. Втрата ґрунтом родючості, його деградація позбавляють рослини екологічних основ їхнього існування [2]. На сьогоднішній день ми спостерігаємо значне погіршення родючості ґрунтів та їхнього еколого-агрохімічного стану. Родючість ґрунтів значною мірою залежить від вмісту основних елементів живлення – гумусу, азоту, фосфору і калію [2]. Експериментальні дослідження що проводились на території ТОВ «ДЕЛЬТАР» Ізяславського району Хмельницької області, дали змогу проаналізувати та визначити якісний стан ґрунтів та оцінити їхні основні показники що впливають на родючість ґрунту.

Наукові дослідження переконливо довели, що рослини вбирають азот із ґрунту здебільшого у формі катіону

амонію NH_4^+ та аніону NO_3^- [3]. Нітратний азот (NO_3^-) – найпоширеніший показник доступності азоту в ґрунті [3]. За результатами проведених досліджень проб, які відібрані восени 2020 р та весною 2021р ми бачимо, що вміст нітратного азоту у ґрунті складав 107,74 мг/кг та 938,40 мг/кг (дуже високий). В той час кількість аміачної форми азоту (NH_4^+) була 3,42 мг/кг та 5,19 мг/кг (дуже низька) [5]. При визначенні азотного режиму ґрунту, згідно даних [5] можемо дійти висновку, що перед початком посівного сезону в ґрунт вносять значну кількість нітратних азотних добрив, а аміачних форм азоту дуже мало.

Фосфор здійснює суттєвий вплив на фізіологію культури, оскільки відіграє вирішальну роль в розподілі енергії рослини [4]. Фосфор гарно утримується частинками ґрунту і тому не є рухомим елементом, навпаки, він один із найбільш нерухомих. Його розчинність, тобто доступність, в основному залежить від температури ґрунту і фактору рН [4]. Аналізуючи дані проведених досліджень можна побачити, що восени 2020 р рівень фосфору складав 116,28мг/кг (підвищений), а весною 2021 р був 268,68 мг/кг (високий) [5]. В результаті ми спостерігаємо збільшення показників, що позитивно буде впливати на збільшення родючості ґрунту та врожайності культур

Для фізіології сільськогосподарських культур калій відіграє найважливішу роль, беручи участь в розподілі води і в ферментативних процесах [4]. За результатами дослідження кількість калію у ґрунті восени 2020 р була 39 мг/кг (низька), а весною 2021 р складала 9,79 мг/кг (дуже низька) [5]. Така кількість обмінного калію є досить низькою. Це вказує на те, що аграрії вносять дуже мало калійних добрив, вважаючи, що у ґрунті його достатньо.

Список літератури:

1. Географія рідного краю. Хмельницька область. Т. Г. Гільберг. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2004. С.136.

2. Грунти Хмельницької області. Іжевська Н. М. Львів : Каменяр, 1968.
3. Значення азоту для рослин та особливості підживлення. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://propozitsiya.com/ua/znachennya-azotu-dlya-rosllyn-i-osoblyvosti-pidzhyvlennya-yim>
4. Основні елементи живлення і їх роль для рослин [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://artahg.com.ua/statti/osnovni-elementy-zhyvlennya-i-yikh-rol-dlya-rosllyn.html>
5. Розрахунок балансу гумусу і поживних речовин у землеробстві України на різних рівнях управління. С.А. Балюк., В.О. Греков., М.В. Лісовий., А.В. Комариста. Х., 2011. С. 29.

УДК 502.4

СМАРАГДОВІ ОБ'ЄКТИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

**Ковальчук І.І., Яблонська Л.Б., Майорова О.Ю.,
Прокоп'як М.З.**

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: majorova@chem-bio.com.ua

У 1998 році Радою Європи та Євросоюзу розпочато впровадження проекту щодо розробки Смарагдової мережі у країнах Європи та деяких країнах Африки. Смарагдова мережа створена з метою виконання Бернської конвенції (1979 р.), основним завданням якої є збереження дикої флори і фауни та їх оселищ, особливо це стосується тих видів і оселищ, збереження яких потребує співробітництва декількох країн. Хмельницька область є однією з найбільш цікавих в природоохоронному аспекті, оскільки Поділля є одним з українських центрів ендемізму і становить інтерес для охорони природи не лише на рівні України, а й в масштабах усієї Європи. Тому, метою нашої